

Šaur, Vladimír

[Mirčev, Kiril. Balgarskijat ezik prez vekovete]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná.
1966, vol. 15, iss. A14, pp. 206-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/100436>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

диалекте и вообще в северно-восточных и восточных македонских диалектах перфект настоящего времени глагола широко распространен и в сложноподчиненных и в сложносочиненных предложениях. В центральных македонских диалектах в таких случаях употребляются формы аориста.

Видоески обстоятельно анализирует все глагольные времена и формы и сопоставляет их с центральными и западными македонскими диалектами.

В конце своего исследования Видоески дает на 69 страницах записанные им тексты и указатель слов.

„*Кумановскиот говор*“ Б. Видоеского вносит большой вклад в изучение македонских диалектов и тем самым дает славистам разных стран возможность познакомиться с ними более подробно.

Иван А. Доровский

Kiril Mirčev: Balgarskijat ezik prez vekovete. Sofija, Nauka i izkustvo 1964. 86 s.

V recenzované publikaci známý historik bulharštiny prof. K. Mirčev podává přehled vývojových tendencí bulharského jazyka, základy historické mluvnice i dějin spisovného jazyka. Dostí značnou pozornost věnuje autor výkladu o přímých, nepřímých i domnělých souvislostech bulharštiny s ostatními balkánskými jazyky, živými i vymřelými. Publikace je pro slavisty velmi užitečná.

Je třeba vyzvednout její proporcionální výstavbu a přihlížení k nejnovějším výsledkům nejen bulharské, nýbrž i cizí vědy. I když drobnější práce nemůže jít všude do podrobnosti, snaží se její autor o výklad dějin jazyka a o co nejkonkrétnější aplikaci zásad marxistické metody na danou problematiku. Neškodilo by u některých otázek, jako původ cyrilice, vliv prabulharštiny na jazyk Slovanů aj., uvést některé názorové difference; k nim ovšem jinak prof. Mirčev přihlíží. To se týká zvláště výkladu o vzniku bulharského členu. V souhlasu s výsledky bádání prof. Kurze, výsledky toponymie i studia materiálu starších bulharských památek v poslední době prof. Mirčev tvrdí, že v soluňském dialektu v 9.—10. století ještě člen nebyl — a proto není ani v staroslověnských památkách —, avšak jsou tu již podmínky pro jeho pozdější vznik a člen se objevuje v 10. století v jiných, zvláště severovýchodních dialektech. Člen musel vzniknout dříve, než zanikla syntetická deklinace; o tom svědčí zachované reliktky skloňování členu v rodopských a serovezápadních dialektech. — Pokud jde o tzv. balkanismy, zahrnuje prof. Mirčev v podstatě substrátovou teorii a tvrdí, že tyto jevy vznikly působením společných podmínek za vzájemných vlivů systémem jednoho jazyka na systém druhého jazyka. Každý systém se pak vyvíjel podle vnitřních zákonitostí. Tento výklad, ač by se dnes zdál samozřejmým, musel být v bulharské jazykovědě dost praoně probojován a má ještě své odpůrce.

Autor se nevyvaroval některých nepřesností. Zejména bude třeba dalším bádáním ověřit správnost či nesprávnost předpokladu, tvrzeného na s. 16, 19, 51, 57 aj., že novobulharská mluvnická struktura byla v podstatě vybudována již koncem 14. století. Snad to platí o deklinaci, ale u konjugace je nutno předpokládat, že zejména formy nepřímé výpovědi se rozvinuly mnohem později než od 14. století, jak tvrdí autor. Jazykový rozbor památek z 19. století a folklórních památek totiž ukazuje, že tato kategorie se upevňuje teprve v poslední době. O tom též svědčí výměna názoru na stránkách časopisu *Balgarski ezik*, roč. 12, 1962, s. 84—99. — Nepřesné je i tvrzení, že změna staroslověnské konstrukce „estъ bogъ na nebeschъ“ v novobulharskou „ima bog na nebesata“ proběhla jen v bulharštině a ne v jiných slovanských jazycích; tuto konstrukci známe ze spisovné srbochárvátštiny, polštiny a její obměny i z českých dialektů.

Popsané dílčí výhrady však nemohou narušit celkové kladné hodnocení publikace, která je slavistice přínosem.

Vladimír Šaur

Gabriele Schieb und Theodor Frings: Enelde I. Einleitung. Text (Deutsche Texte des Mittelalters, Band LVIII). Akademie-Verlag Berlin 1964, S. CIX+949.

Nicht ohne Rührung liest man im Vorwort zur kritischen Ausgabe des Servatius (Die epischen Werke des Henric van Veldeken I. Sente Servas — Sanctus Servatius. Kritisch herausgegeben von Theodor Frings und Gabriele Schieb. Mit einer Karte. — VEB Max Niemeyer Verlag Halle 1956, S. LVI + 307) über das Schicksal der Vorarbeiten, an denen sich in Bonn Karl Meisen,